

„Soča“ izhaja vsako saboto in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60.“

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trisestopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za veče črke po prostoru in vsaki pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Contrada della croce 233, poleg preture, kjer se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepromočnim so naročnina znižana, ako se oglase pri urednistvu.

Glasiló slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

V Gorici 1. marca 1872.

Vigilantibus jura scripta sunt. Le budečim ljudem so pravice pisane. Res je to, kajti zaspencem ali nemarnikom zginajo, še sami ne vedo kedaj in kako. To pravilo velja zlasti za Slovence in ostro nam je paziti, ker posebno nam kratijo že pridobljene in priznane pravice, ako so drugim neušedne, ali celó trn v peti. Če je nam naš materni jezik drag kakor drugim, to pravij nekaterim in celó tistim ne, ki imajo svobodo vedno v ustih. Če tirjamo, naj se izvrši postava, ki nam zagotavlja naš jezik v uradnih in šolah, temu nasprotujejo oni, ki so le po tej poti prišli do omike in velikega znanja. Če tirjamo federalizem, to je tako državno obliko, da smo vsaj nekaj gospodarji doma v lastni hiši, da nam je mogoče obstati in skupni državi koristiti, kolikor je naj bolj mogoče; hudujejo se tisti, ki so ne samo doma svoji gospodarji, ampak hotè gospodariti vsej državi.

Da, da, prav ta želja podložne imeti, in ta strast drugim zapovedovati, noče enokopravnih sosedov ali sodržavljanov djansko priznati, in je kriva, da je na svetu bilo toliko prepira, nesreče in bojov, da jih je, in da jih še bode tudi v Avstriji. Zato pa bi moral vsak Slovan, posebno vsak Slovenec gori navedene besede si prav globoko vtisniti v dušo, da jih ne pozabi in vedno pazi; in v srce, da ga zveroum bolj krepcajo. Cele duše, vseh in zadržanih moči smo potrebovali do zdaj, a od zdaj naprej jih bomo potrebovali še bolj, ker je duševni boj napovedan na vseh straneh.

Na Ogrskem bodo letos nove volitve v tamošnji državni zbor, in volilci se že zdaj živahno pripravljajo za odločbo. Slovaki, Srbi, Mali Rusi in Vlahi, kakor Hrvatje imajo lepa priliko djansko pokazati, koliko so napredovali v praktični politiki in koliko jih je zbistrilo nepravilno postopanje oholih sebičnih Madjarov.

V večini so v deželah krone st. Stefana, in vendar so bili do zdaj v manjšini v peštanskem državnem zboru, in to le po svoji krivdi, kajti verovali so sladkim goljufivim besedam svojih nasprotnikov, in zaupali več drugim nego sebi, svoji lastni moči in pozornosti.

Pri nas pa so v državnem zboru na dnevnem redu važne nove postave, katere je novo ministerstvo predložilo večidel nam Slovanom v škodo. 20. februarja je dobila potrebno večino dveh tretjin postava o volitvah za silo, ki se tako glasi:

„Ako iz deželnega zbora v državni zbor voljeni poslanci v času zasedanja zbora svoj mandat kot deželni ali državni poslanci odlože, ali se vsled dolgega izostanjanja imajo smatrati za izstopivše, mora cesar nove neposredne volitve zaukazati po krajih, mestih in skupščinah in sicer po naredbi postave o neposrednih volitvah za državni zbor.“

„Soča“ je v predzanj številki omenila te postave in dostavila, da smo radovedni, kako se bodo zadržali Poljaki, Tirolci pri razpravi te postave, katera jim gre do živoga. Mislilo se je namreč, da izstopijo poslanci teh dežel z Dalmatinci vred, da ne bo mogel zbor še sklepati ne. Toda ostali so, in gledali le na korist, katere so jim ministri, kakor pravijo časniki, za nekatere dežele obljubili.

Po vsakem načinu krajša nova postava deželnim zborom izključivno pravico, voliti poslance v državni zbor. Po njej preti torej huda nevarnost narodni opoziciji, ker se po neposrednih volitvah lahko zgodi, da pride vselej čez 100 poslancev v državni zbor. Nevarnost je pa toliko večja, ker so zdaj ti gospodje vezani na ministre tudi za druge predloge, katere bodo stavili ali bi utegnili staviti federalizmu in nam Slovanom v škodo.

Kakošno ministerstvo je pa to, kateremu so najvišja načela poslancev in biagor dežel stvari, s kojimi trgujejo. Dovolimo vam to

ali ono, če se izneverite svojim naj važnejšim državnim pricipom in poprejšnim zvestim zavaznikom. Kakor vsaka velika nepoštenost, tudi tej kazni ne izostane. Živ dokaz nam je zgodovina, po njenem nauku seje v takošnih nesrečnih dezelah počasi vrnila podkupljivost in sploh nemoralnost v vse kroge, in naposled je bila tudi država državnikom in prostakom stvar barantanja.

Najmanje razumemo Poljake, kateri sami sebi največjo jamo kopljejo, a zdaj ne bo pomagati drugače, kakor da volilci druge značajne in potni vedno iste možje volijo tudi pri neposrednih volitvah, kakor Čehu delajo. Nemcem mora spodleteti namon postave, ki je, pridobiti take državne zbere, da bo federalizem nemogoč v Avstriji, in mogoča le njih nadvlada. Ako bomo mi Slovani odločno in pozorno pri volitvah postopali, morda nič jim ne bo koristila ta postava.

Ta dogodek in vse druge okoliščnosti pa zadrege nam dokazujejo, da moramo vedno bedeti, in prav resnobno delati na to, da se izpelje česki predlog o shodu avstrijskih Slovanov, da dobi naše delovanje vzajemnost in stalnost, brez katere bomo nasprotnikom v zasmeh.

Ta shod bi ne samo program sklenil, kateremu bi se moral vsak podvreči in se ga strogo držati, ampak taki večkratni shodi bi bili najbolj bedeci čuvaji naših pravic, in naj ostrejši sodniki našega delovanja.

Občni zbor slov. Matice v Ljubljani.

(K o n e c)

Na Gorupov ugovor opazuje g. dr. Bleiweis, da on nij tako daleč segal sé svojim predlogom. „Matici nij potreba tiste obširne obrtnije, kakoršna namerava napraviti društvo narodne tiskarnice; ona naj se ravna po zgledu Mohorjeve družbe, ter za to skrbi, da bo tiskala svoje knjige v lastni tiskarnici, pri tem ne bo gledala, da vse druge tiskarne, ampak le na to, da sama ne

LISTEK.

P i j a č a.

Voda je zmirom in v vsaki okolnosti najzdravejša pijača. Biti mora čista, brez barve in brez duha. Pita na tešče okrepi nam želodec, opere čreva in prestroji naravo; le vroči se je moramo brniti. Voda naj bode glavna pijača vsakega človeka, posebno naj jo časte in se jej uklanjajo mladeniči, sangvinični in nervezni ljudje. Pivo (ol) nij naše gore cvet, tujci so je k nam prinesli in je tudi večidel sami pijo. Našinci je v obče ne časte in le tu in tam kako mervico pokupijo. Časti narod ima pa tudi v tem smislu prav, ker pri nobeni pijači nij toliko sort kot prav pri pivu; drugič pa nijmamo kmalo take pijače, katera bi v veliki množici zaužita, strašnejše nasledke imela, nego tuje nam pivo. Hudi pivopivci dobe navadno leno kri, nespretno telo, debelo glavo, a čudno pamet, v vedenji pa in obnašanju so surovi in neotesani.

Vino je najplemenitejša pijača, prekrasni božji dar, in nahaja se ga obilo po naši lepi do-

movini. Vino je neobhodno potrebno za vzdrževanje zdravja in krepcanje života. Čudno je le to, da dobri vinopivci redkokrat ostare, ter se prej izžive. Kdor je pije vedno, a le po malem, bode star in vedno pri zdravju. Vina nam je treba, da nam sladi život, in da nas vezeli, ali piti ga moramo le jako zmerno in sicer le prosto in naravno. Vino nij za mlade ljudi dokler se jim še ne razvije telesno ustrojstvo. Človek mora prej popolnoma vzrasti potem še le seči po bokalu. Nespametno ravnaajo tisti starši, ki uže od malih nog vadijo otroke vino piti. Pri doraslem človeku pa in pri starcu razganjanja vrček dobre rebulje ali terana temne skrbi in žalost; njim torej more samo hasniti, ako ga pri tolsti jedi čašico izpije. Čez mero zaužito vino temni razum, ruši zdravje in — kar je gotovo najhujše zlo — premoženje in v časih naredi iz človeka, ustvarjenega po božji podobi, grdo žival. Črna vina so, kakor sem čul, bolja od belih. Po naših gorah rasto uzaovrstna: refošk, teran, rebulja, prosek in ceredin. Vino iz jabeik, hrušk, i. t. d. je škodljivo zdravju zaradi premožne kisline, katere ima v sebi. Še bolj škodljiv je slivovec, kateri je ali prost, ali pa kot žganje pripravljen. On je veliko zakrivil na du-

ševnem in stvarnem blagostanji ne samo posameznih ljudi, temuč tudi celih narodov. Slivovec greje; ljudem, ki žive v mrzlih krajih, preti velika poguba, ker ga žele redno piti, kar jim je zmirom škodljivo, ker to ruši zdravje, opaja samosvest, širi kužnost, ponižuje človeka. Samu oni morejo tu in tam mrvico slivovca vzeti, kateri opravljaj, težka dela. žive v hladnih krajih in so večidel pod milim nebom. Prav to velja o pripravljanih in zavreth pijačah, kakor je: rum, punč, grog, kuikebein i. t. d.

Mleko je izmed vseh pijač najboljša hrana. Nekuhano je zdravo in pristojno vsacemu želodcu, kisló ne vsakemu. Nekaj let sem se je posebno počela razširjati kava in kakor se kaže se bode ona v nekaterih letih udomačila tudi v najsiromašnejši kočí naše domovine. Kava razdraži naravo; (kava-kahveh, pri iztočnih narodih pomeni moč, jakost) ali ob enem tudi hrani, kar se vidi uže iz tega, da človek, ako zjutraj popije skledico kave, lahko brez vsake hrane prebije do poludne. Dobro pa nij, da jo človek preveč pije (kakor ljubljanske žene po 3—4. na dan), ker posebno škoduje polnokrvnim in tistim, ki na vrtnoglavici trpe. Nekateri zdravniki celo trde, da je za mladino do 24. leta goli strup. Ča je to resnica,

